

פרויקט סדר משנה לשנה

שאלות חזרה לסדר קדשים מסכת בכורות

פרק ראשון

משנה א

1. ראובן היהודי ואיגור הנכרי שותפים באתון, ולא אתון נולד חמור - האם צריך לקיים בחמור מצוות פטר חמור? נמק!
2. מה משותף לנכרי ולכהן?

משנה ב

3. מה לומדים מכך שכתוב בתורה "פטר חמור" פעמיים?
4. מותר לשתות חלב של סוסה? נמק!
5. מה מיוחד בדבש דבורים?

משנה ג

6. מה הדין במקרה של חמור שלא ילדה עדיין, וכעת היא ילדה שני זכרים, ולא יודעים מי מהם הבכור?
7. מדוע יש הבדל בין המקרה שבשאלה הקודמת, למקרה שבו ילדה החמור זכר ונקבה ולא יודעים מי יצא ראשון?

משנה ד

8. האם מותר לפדות פטר חמור בשה שהוא בעל מום? נמק!
9. ראובן היה חייב בפטר חמור והוא הפריש שה לכהן, אך השה מת בביתו של ראובן לפני שהוא הגיע לכהן - למי שייך השה ומדוע?

משנה ה

10. מהו "כוי"? ומדוע אי אפשר לפדות בו פטר חמור?
11. ראובן החליט שלא לפדות את החמור בשה, אלא לתת את החמור עצמו לכהן - מה יעשה הכהן?

משנה ו

12. מה לומד רבי אליעזר מפדיון הבן?
13. במה נחלקו רבי אליעזר וחכמים בסיפא של משנתנו?

משנה ז

14. מה עדיף - לפדות את החמור בשה או לערוף אותו? נמק!
15. האם מצוות יבום קודמת למצות חליצה?

פרויקט סדר משנה לשנה

שאלות חזרה לסדר קדשים מסכת בכורות

פרק שני

משנה א

1. לראובן יש פרה והוא רוצה להפטר מלתת את הוולד הבכור לכהן - מה יעשה ראובן?
2. מה יעשה כהן שנולד לו בעדרו בכור בהמה טהורה?

משנה ב

3. מה מיוחד בבכור ומעשר?
4. בהמה שהוקדשה ומצאו בה מום קבוע ובעליה פדו אותה - האם חייבים לתת ממנה מתנות לכהן?

משנה ג

5. בהמה שהוקדשה ולאחר מכן נפל בה מום ומתה הבהמה לפני שהבעלים הספיקו לפדות אותה - מה יעשו עם הבהמה?
6. בהמה שהוקדשה ונפל בה מום ולכן פדו אותה - האם יש לה קדושה לאחר הפדיון? נמק!

משנה ד

7. מה הכוונה "צאן ברזל"?
8. במה נחלקו ת"ק ורשב"ג?

משנה ה

9. כבש המליטה ולד שנראה כמו עז - באיזה מקרה הוולד יהיה קדוש בקדושת בכורה?
10. כבש המליטה ולד שנראה כמו עז - באיזה מקרה הוולד לא יהיה קדוש בקדושת בכורה?

משנה ו

11. מה הדין אם פרה המליטה שני זכרים שיצאו בבת אחת לאויר העולם?
12. הפרה המליטה זכר ונקבה בו זמנית - מה מקבל הכהן?

משנה ז

13. לשמעון יש שתי רחלות שילדו שני זכרים ונקבה - מדוע יש כאן ספק בנוגע למצוות הבכורה?
14. מה הדין לפי רבי עקיבא במקרה שהובא בשאלה דלעיל?

משנה ח

15. שתי רחלות ילדו שני זכרים, ורק לאחת מהן זו הלידה הראשונה - מה הדין לפי רבי טרפון ומדוע?
16. מה יאמר רבי טרפון במקרה הדומה לשאלה הקודמת, אך אחת ילדה זכר ואחת נקבה?

משנה ט

17. מה הכוונה "יוצא דופן"?
18. במה נחלקו רבי עקיבא ורבי טרפון?

פרויקט סדר משנה לשנה

שאלות חזרה לסדר קדשים מסכת בכורות

פרק שלישי

משנה א

1. יהודה קנה פרה בת שנתיים מנכרי והוא לא יודע אם היא כבר המליטה בעבר, ולאחר שנה היא המליטה ברשותו של יהודה- האם הולד חייב בבכורה? פרט!
2. בהמה שהיתה בהריון פעם ראשונה ויצאה ממנה חתיכת דם - האם הולד שיבוא לאחר מכן מתחייב בבכורה?

משנה ב

3. מי שקנה בהמה מניקה מגוי ממה הוא לא צריך לחשוש?
4. האם עצם העובדה שיש לפרה חלב מהווה ראייה שהפרה ילדה בעבר?

משנה ג

5. מה הסיבה שבאופן כללי יש איסור לתלוש שערות של בכור?
6. ציין שני מקרים שמותר לתלוש את שער הבכור.

משנה ד

7. האם תתכן האפשרות להנות מצמר של בכור שנשר ממנו בחייו לפני שחיתתו?
8. מה דינו של שער מדובלל?

פרק רביעי

משנה א

1. כמה זמן צריך אדם לטפל בבכור בהמה דקה לפני מסירתו לכהן?
2. מה לומדים מהפסוק: "לפני ה' אלוקיך תאכלנו שנה בשנה"?

משנה ב

3. החל מאיזה יום מונים לבכור שנים עשר חודשים?
4. מה הדין במקרה שנפל בבכור מום חמשה עשר יום לפני גמר שנתו?

משנה ג

5. הבעלים חושב שנפל מום בבכור - למי הוא חייב לפנות על מנת להתיר את הבכור באכילה?
6. ראובן שחט את הבכור, ורק לאחר מכן הראה למומחה את מומו, ואכן מצא המומחה שמדובר במום קבוע ומותר לאוכלו- האם מותר לאכול מהבהמה?

פרויקט סדר משנה לשנה

שאלות חזרה לסדר קדשים מסכת בכורות

משנה ד

7. משה הדיין טעה וחייב את ראובן לשלם ממון - האם יכול ראובן לתבוע את משה שיפצה אותו על טעותו?
8. רבי טרפון אמר על עצמו "הלכה חמורך טרפון" - האם הוא צדק?

משנה ה

9. האם מותר לחכם שרואה מומים של בכורות לקבל שכר?

משנה ו

10. המשנה אומרת שמי שנוטל שכר לדון "דיניו בטלים" - מדוע נקטה המשנה בלשון רבים "דיניו בטלים"?
11. באיזה אופן יכול הדיין לקבל שכר על מנת לדון?

משנה ז

12. האם מותר לקנות מחשוד על הבכורות עורות של נקבה? נמק!
13. מדוע מותר לקנות מהחשוד על בכורות עורות מעובדים?

משנה ח

14. מה הכוונה "החשוד על השביעית"?
15. הוכח ממשנתנו שזרע פשתן ראוי לאכילה?

משנה ט

16. האם מותר לקנות מים ומלח ממי שחשוד למכור תרומה לשם חולין?
17. האם צריך להפריש תרומה ממים או ממלח?

משנה י

18. ראובן חשוד לעשות סחורה בפירות שביעית - האם ניתן לקנות ממנו פירות בשאר ימות השנה?
19. איזו חומרה יש בפירות מעשר שני שאין בפירות שביעית? ואיזו חומרה יש בשביעית שאין במעשר שני?

פרק חמישי

משנה א

1. מהם "פסולי המוקדשים"?
2. מה ההבדל בין בכור ומעשר לשאר פסולי המוקדשים?

משנה ב

3. אלעזר הכהן רוצה להזמין את שלמה הלוי לאכול איתו מבשר בכור שנפל בו מום - האם הוא רשאי?
4. הוכח ממשנתנו שרבי שמעון סובר "דבר שאינו מתכוון מותר".

פרויקט סדר משנה לשנה

שאלות חזרה לסדר קדשים מסכת בכורות

משנה ג

5. אביתר הכהן פגם בכוונה את אוזם הבכור שברשותו בכדי לעשותו בעל מום - האם נאסר בכך הבכור?
6. האם יש מציאות שאדם יטיל מום בבכור בכוונה, ועדיין יהיה מותר לשחוט את הבכור על אותו המום ולאוכלו? הוכח ממשנתנו!

משנה ד

7. מדוע לא חושדים ברועה בהמות של כהן שיטיל בכוונה מום בבכור של הכהן?
8. האם נאמן כהן להעיד על בכור של חברו שהמום נפל מאליו?

משנה ה

9. באיזה אופן יהיה מותר לאכול בהמת מעשר?
10. האם תתכן מציאות שיקבעו שיש לבכור מום קבוע וניתן לשחטו ללא מומחה?

משנה ו

11. מה הקנס שקנסו חכמים את מי ששחט בכור ומכרו מבלי שהראה אותו למומחה?
12. מה הדין במקרה שקנו בהמה ומכרו אותה לגוי, והתברר שהבהמה היתה טרפה?

פרק שישי

משנה א

1. איזו פגיעה באוזן אינה עושה את הבכור בעל מום? הסבר מדוע?
2. מה מוגדרת אוזן יבשה?

משנה ב

3. כיצד מפרשת המשנה את המום "חרוץ" האמור בתורה? הסבר היכן המום נמצא ומתי הוא פוסל?
4. באיזה אזור בעין אין זה נחשב כמום הפוסל? הסבר מדוע?

משנה ג

5. מה מוגדר כחורוד קבוע?
6. מהו התנאי לכך שהבהמה תהיה מוגדרת כבהמה שיש בה מום של מים קבועים?

משנה ד

7. באלו מומים עוסקת משנתנו?
8. הסבר את מחלוקתם של ת"ק ור' חנינא בן אנטיגנוס?

פרויקט סדר משנה לשנה

שאלות חזרה לסדר קדשים מסכת בכורות

משנה ה

9. מתי אין הפגיעה בזובן פוסלת את הבהמה? הסבר מדוע?
10. מהם שלשת הדברים הפוסלים במקרה של פגם בזנב?

משנה ו

11. מה דינה של בהמה שיש לה שני כיסים וביצה אחת?

משנה ז

12. מתי בכור אשר נולד עם חמש רגלים הוא בעל מום? מתי נחשב טריפה?
13. מה הפרוש שרגלי הבהמה קלוטות כשל חמור? מדוע זה נחשב מום?

משנה ח

14. על אלו שני מומים הודו חכמים לאילא? מה הפירוש: "שאינו ניכר"?
15. אלו שלשה מומים הוסיף אילא? האם הודו לו חכמים?

משנה ט

16. מתי אוזן כפולה בגדי פוסלת?
17. "ושאין בה שלש חוליות הרי זה מום" באיזו בהמה מדובר ובאיזו בהמה הדין שונה?

משנה י

18. "שעינו אחת גדולה ואחת קטנה" הסבר מהו המקרה?
19. מתי אין זה נחשב מום אפילו שאוזנו אחת גדולה או אחת קטנה?

משנה יא

20. עד היכן צריך זנב העגל להגיע כדי שלא יהיה בעל מום? הסבר מדוע?
21. מה דינו של העגל אם זנבו קצר לענין בכור ולענין הקדש?

משנה יב

22. מה דינו של שור שהמית אדם על פי עד אחד או על פי הודאת הבעלים? הסבר מדוע דווקא במקרים אלו?
23. מה דינה של בהמה שהיא אנדרוגינוס?

פרויקט סדר משנה לשנה

שאלות חזרה לסדר קדשים מסכת בכורות

פרק שביעי

משנה א

1. מהי חטוורת? מתי כולם מודים שבעל חטוורת פסול לעבודה?
2. באיזה אופן ר' יהודה וחכמים חולקים בדין בעל חטוורת? הסבר טעמה של כל שיטה?

משנה ב

3. הבא שני מקרים בהם הכהן פסול משום שהוא נחשב קרח?
4. מהם שלשת השיטות לפסול גיבן האמור בתורה?

משנה ג

5. הסבר מה פסול "חרום"?
6. איזה פסול הוא רק משום מראית עין? מתי הוא יחשב כפסול ממשי?

משנה ד

7. מתי נחשב חוטמו של כהן כמום?
8. מהו פסול "צמע" ו-"צומם"?

משנה ה

9. איזה מום פוסל רק משום מראית עין?
10. מהם שלשת השיטות לפסול "מרוך אשך" האמור בתורה?

משנה ו

11. האם השולט בשתי ידיו פסול לעבודה? הסבר את הטעם של כל שיטה?
12. באיזו שיכור עוסקת משנתינו? הסבר מדוע צריך להעמיד באופן זה?

משנה ז

13. מתי כהן אשר נשא גרושה כשר לעבודה?
14. מתי כהן המטמא למתים כשר לעבודה? הסבר מדוע דינו שונה מהנושא גרושה?

פרויקט סדר משנה לשנה

שאלות חזרה לסדר קדשים מסכת בכורות

פרק שמיני

משנה א

1. מי שלא היו לו בנים ונשא גיורת שכבר ילדה בגיורתה האם לבן יש דין בכור ולנחלה? הסבר מדוע?
2. מי שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשים ונשאת, וילדה בן לאחר שבעה חדשים מה דינו לענין פדיון ונחלה?

משנה ב

3. מהו "יוצא דופן"? מה דינו לענין נחלה וכהונה?
4. מה דינו של הבן הבא אחר "היוצא דופן" כשנולד בלידה רגילה לענין נחלה וכהונה?

משנה ג

5. מה הדין לענין פדיון הבן אם נולדו תאומים ולא ידוע מי הבכור? מתי הדין ישתנה?
6. האם יתומים שכבר חלקו ביניהם את כסף הירושה חייבים לתת מהכסף חמשה סלעים לכהן כאשר האב לא פדה את הבכור?

משנה ד

7. הבא מקרה בו האב מחוייב לשלם עשרה סלעים לפדיון? הסבר מדוע?
8. הבא שלשה מקרים בהם אין הכהן מקבל פדיון כלל? הסבר מדוע?

משנה ה

9. במקרה ששתי נשים ילדו בנים והם התערבבו כמה כל אב משלם? מתי הדין ישתנה?
10. באיזה מקרה האבות פטורים מלשלם את הפדיון אך הבן משיגדיל מחוייב לפדות עצמו? הסבר מדוע?

משנה ו

11. האם האב מחוייב לפדות את בנו במקרה שהבן מת לאחר שלשים יום? כיצד הדבר נלמד?
12. באיזה מקרה לפי כולם האב קודם לבנו לענין פדיון?

משנה ז

13. באלו מקרים חיוב התשלום הוא במנה צורי? מתי מחשבים לפי מטבע מדינה?
14. כשאב פודה את בנו באלו אופנים הוא יכול לעשות זאת? באלו מקרים ניתן לפדות רק בכסף?

משנה ח

15. באלו דברים לא ניתן לפדות בכור? הסבר כיצד הדבר נלמד?
16. מה הדין אם האב כתב לכהן שהוא חייב לו חמישה סלעים? הסבר מדוע?

משנה ט

17. מי הם הארבעה שלא יורשים בראוי כבמוחזק? הסבר מה הכוונה שאין יורשים בראוי כבמוחזק?
18. מה מחדשת המשנה בכך שהיא חוזרת על הדין שלא יורשים בראוי כבמוחזק?

משנה י

19. האם אדם אשר קיבל מתנה צריך להחזירה בשנת היובל? הסבר את הטעם של כל שיטה?
20. איזה מקרה מוסיף ר' יוחנן בן ברוקה שיש להחזיר ביובל? הסבר מדוע?

פרויקט סדר משנה לשנה

שאלות חזרה לסדר קדשים מסכת בכורות

פרק תשיעי

משנה א

1. מהו דין בכור כיום לאחר שאין בית המקדש? הסבר מדוע?
2. האם ניתן לעשר מן הכבשים על העיזים? מהיכן דין זה נלמד?

משנה ב

3. היו לו בהמות במקום אחד וחמש בהמות במקום אחר מתי הן מצטרפות לענין מעשר?
4. באיזה מקרה גם אם המרחק הוא גדול יותר הבהמות מצטרפות? מתי אפי' אם המרחק הוא קטן יותר אין מצטרפות?

משנה ג

5. האם אדם שקיבל במתנה צאן חייב להפריש מעשר? הסבר מדוע?
6. מתי יורשים פטורים ממעשר בהמה? מה דינם במקרה זה לענין "קלבון"?

משנה ד

7. מה דינה של בהמה יתומה לענין מעשר? כיצד למדים זאת?
8. איזו בהמה מוגדרת "יתומה"?

משנה ה

9. מהם שלשת הזמנים שבם קבעו שיש לעשר לפי רבי עקיבא? מה הטעם שקבעו זמנים אלו?
10. האם לפי בן עזאי מצטרפת בהמה שנולדה באלול לבהמה שנולדה בתשרי לחיוב מעשרות? הסבר מדוע?

משנה ו

11. באיזה מקרה במשנתנו חמש בהמות שנולדו בשני זמנים שונים מצטרפים לענין מעשר ומתי לא?
12. לשם מה קבעו חכמים שישנם שלש גרנות למעשר?

משנה ז

13. כיצד לכתחילה יש לעשר? ומה הדין אם לא מנה את העדר אלא נטל אחד מתוך העשרה?
14. לאחר שמשנה מנה חלק מהעדר קפצה אחת מן הכבשים שכבר נמנתה לתוך העדר שעדין לא נמנה, מה דין העדר ומדוע?

משנה ח

15. הבא מקרה שגם הכבש התשיעי וגם העשירי יהיו מקודשים?
16. מה הדין אם טעה ולכבש התשיעי קרא עשירי, וכשיצא העשירי שתק, ולאחד עשר קרא עשירי? הסבר מדוע?

פרויקט סדר משנה לשנה

תשובות חזרה לסדר קדשים מסכת בכורות

פרק ראשון

משנה א

1. החמור פטור מפטר חמור, שאין קדושה בחמור של נכרי, ואפילו אם יש לו רק חלק מהחמור.
2. פטר חמור של כהן ושל נכרי פטורים מהבכורה.

משנה ב

3. פטר חמור חייב בבכורה רק אם הוולד והאם חמורים. ולכן אם פרה ילדה משהו מעין חמור, או חמור כמין סוס, הרי שאין כאן דין של פטר חמור.
4. החלב אסור, מכיון שיש לנו במשנה כלל "היוצא מהטמא - טמא".
5. דבש דבורים מותר באכילה למרות שהדבש יוצא מבעל חיים טמא.

משנה ג

6. צריך לתת טלה אחד לכהן בפדיונם, שהרי אחד מהם הוא בוודאי בכור.
7. אם ילדה החמור זכר ונקבה, ייתכן והנקבה יצאה ראשונה ואין כאן פטר חמור, ולכן הוא מפריש טלה מחמת הספק. אבל בניגוד למקרה שבשאלה הקודמת, הטלה לא הולך לכהן, שהמוציא מחברו עליו הראיה, ועל הכהן מוטלת החובה להביא ראיה שהזכר יצא ראשון.

משנה ד

8. כן, מפני שכתוב "ופטר חמור תפדה בשה", בין תמים ובעל מום.
9. השה שייך לכהן למרות שהוא נמצא כעת בביתו של ראובן, שמשעה שהפריש ראובן את השה הוא נחשב ברשותו של הכהן. אמנם להלן במשנה ו' מביאה המשנה את רבי אליעזר שאומר שהבעלים חייבים להביא לכהן ששה אחר.

משנה ה

10. כוּי הוא ספק חיה ספק בהמה, ואי אפשר לפדות בו אפילו אם הוא בא מתיש וצביה, היות והתורה אמר "תפדה בשה" והכוונה רק לכבש או עז, ולא לספק.
11. הכהן חייב לפדות את החמור בשה, והשה נשאר שלו. ולאחר מכן רשאי הוא גם להשתמש גם בפטר חמור.

משנה ו

12. שכמו שבפדיון הבן אם הפריש ישראל חמשה סלעים לכהן, והם אבדו, הוא חייב לתת לכהן חמשה סלעים אחרים, כך גם לענין פטר חמור, שאם מת השה קודם שהגיע לידי הכהן, חייב לתת לכהן ששה אחר.
13. במקרה שפדו את פטר החמור בשה, והחמור מת לפני שהשה הגיע לידי הכהן. ר"א סובר שהחמור יקבר כאילו הוא לא נפדה, והשה ישאר אצל הישראל. ואילו חכמים הולכים לשיטתם, שהפדיון כבר חל, ואין קדושה בבכור, ולכן הוא לא יקבר, והשה הולך לכהן.

משנה ז

14. מצוות פדיה קודמת לעריפה, שכתוב "ואם לא תפדה וערפתו".
15. מעיקר הדין מצוות יבום קודמת, אבל מאחר שחששו חכמים שלא מיבמים מחמת המצווה, אלא לשם ממון או לשם נוי, קבעו שחליצה קודמת ליבום.

פרויקט סדר משנה לשנה

תשובות חזרה לסדר קדשים מסכת בכורות

פרק שני

משנה א

1. ראובן יכול לעשות שותפות עם גוי בפרתו.
2. הכהן חייב להקריב את הבהמה ולאכול אותה בקדושה.

משנה ב

3. בכור ומעשר שהם שונים משאר הבהמות שהוקדשו למזבח, וחלה עליהם קדושה גם אם קדם מום קבוע להקדשם.
4. אם המום היה קודם שהוקדשה הבהמה, הרי שחלה עליה רק קדושת דמים, ולאחר שפדו אותה חייבים במתנות כהונה. אבל אם המום נוצר לאחר שהוקדשה, הרי שחלה על הבהמה קדושת הגוף, ולכן פטורה ממתנות כהונה.

משנה ג

5. צריך לקבור אותה, ואסור להאכיל אותה לכלבים.
6. יש בה קדושה, ולכן אסורה בגיזה, והחלב שלה אסור וכו'.

משנה ד

7. מי שמקבל בהמות במחיר קבוע על מנת לשלם לו את אותו הסכום בעוד מספר שנים, בין אם ימותו הבהמות ובין אם המחיר שלהם יוזל. והם נקראות "צאן ברזל" מכיון שהקרן קיימת כמו ברזל.
8. רבש"ג אומר שאפילו דור עשירי פטור מהבכורה כל עוד לא פרע היהודי את חובו לגוי, ואילו ת"ק סובר שעד הדור הרביעי פטורים מהבכורה.

משנה ה

9. אם יש קצת דמיון לאימו, עד שניכר שהוא כבש.
10. אם הוולד לא דומה לאימו.

משנה ו

11. ר' יוסי הגלילי סובר ששניהם לכהן, ואילו חכמים אומרים שאחד לו ואחד לכהן.
12. לא יודעים מי יצא קודם - הזכר או הנקבה? ולכן יכול הבעלים להשאיר את הזכר ברשותו, שהמוציא מחברו עליו הראיה, והכהן צריך להביא ראיה שהזכר יצא ראשון.

משנה ז

13. לא יודעים האם כבשה אחת ילדה שני זכרים והכבשה השניה ילדה נקבה, ולכהן מגיע רק כבש אחד, או שמא כל אחת מהכבשות ילדה זכר ולכהן מגיע שני כבשים.
14. ר"ע אומר שהכהן מקבל רק זכר אחד, והבעלים משאירים אצלם את הכבש השמן יותר ונותנים לכהן את הכחוש, שהם יכולים לומר לכהן שעליו להביא ראיה שמגיע לו הוולד השמן.

פרויקט סדר משנה לשנה

תשובות חזרה לסדר קדשים מסכת בכורות

משנה ח

15. ר' טרפון סובר שהכהן יכול לברור לו את הולד היותר יפה, שיש להניח שהולד המשובח יותר שייך לבהמה שילדה בפעם הראשונה.
16. אין לכהן כלום.

משנה ט

17. בכור שלא נולד דרך הרחם (לדוגמא - בניתוח קסרי).
18. הם נחלקו במקרה שבהמה הולידה יוצא דופן, לאחר מכן הולידה באופן רגיל. לדעת רבי עקיבא אף אחד לא קדוש, אך לדעת רבי טרפון שניהם ספק בכורים, ולכן אי אפשר לאכול אותם עד שיפול בהם מום.

פרק שלישי

משנה א

1. לפי ר' ישמעאל חייב בבכורה, ואילו לפי ר"ע הבעלים רשאי לאכול אותו לאחר שיפול בו מום.
2. לפי רבי אליעזר בן יעקב נפטרה הבהמה מן הבכורה, וייתכן שר"ע חולק וסובר שרק אם יצאה השליה נפטרת הבהמה מבכורה.

משנה ב

3. הוא לא צריך לחשוש שהיא מניקה וולד של בהמה אחרת, ולכן הוולד שנולד לאחר שקנה אותה מהגוי פטור מהבכורה.
4. נחלקו בכך התנאים בגמרא.

משנה ג

5. מהתורה אסור לגזוז את שיער הבכור, ומשום כך אסרו חכמים גם את התלישה.
6. לפנות מקום בצוואר הבהמה לצורך השחיטה, וכן לראות את מקום המום.

משנה ד

7. כן, לפי רבי עקיבא בן מהללאל השחיטה מתירה את הצמר שנשר בחייו של הבכור (ולפי רבי יוסי כן גם סורים חכמים)
8. אם לאחר הגיזה השער המדובלל נשאר מחובר לשאר שערות הגיזה הרי שמותר הוא בהנאה.

פרק רביעי

משנה א

1. לדעת ת"ק שלושים יום, ולר' יוסי שלושה חדשים.
2. שצריך לאכול את הבכור בתוך שנתו הראשונה.

פרויקט סדר משנה לשנה

תשובות חזרה לסדר קדשים מסכת בכורות

משנה ב

3. בהקדמה למשנה מבאר הרב קהתי שאם הבכור תם - מונים מהיום השמיני ללידתו, ואם הוא בעל מום מונים לו מהיום שנולד.
4. אפשר למנות לו עד שלושים יום מיום נפילת המום, ולכן אפשר לאכול עד חמשה עשר יום לאחר גמר שנתו.

משנה ג

5. עליו לפנות לחכם הבקיא בענייני מומים שקיבל סמיכה (רשות מהנשיא שבא"י) להתיר בכורות.
6. נחלקו בכך רבי יהודה ורבי מאיר - רבי יהודה מתיר לאכול מהבהמה, ורבי יוסי אוסר.

משנה ד

7. אם מדובר בדיין מומחה שקיבל רשות לדון הרי שיש לו "חסינות" והוא לא חייב לפצות את ראובן, אך אם הוא לא מומחה, עליו לשלם כדין כל אדם שמזיק את חברו.
8. רבי טרפון לא הפסיד את חמורו, מכיון שהוא דיין מומחה (יש גם טעם נוסף שהוא פטור - עיין במפרשים).

משנה ה

9. אסור לו באופן כללי לקבל שכר, אא"כ הוא מוחזק כחסיד גדול, שאין חשש שיתיר את הבכור עבור השכר שקיבל.

משנה ו

10. לומר לנו שלא רק אותו הדין שעליו הוא קיבל את השכר בטל, אלא כל הדינים שהוא דן עד כה בטלים אא"כ אנחנו יודעים שהוא לא קבל עליהם שכר.
11. אם יש לדיין מלאכה אחרת, רשאי הוא לקבל שכר בטלה מפני שהוא מתבטל ממלאכתו.

משנה ז

12. ר"א מתיר, שניתן לראות שהעורות הם של נקבה ואין לחשוש שמדובר בבכור, אך ת"ק סובר שאסור שמא יתקן את עורות הזכר שיהיו נראים כשל נקבה.
13. החשוד ממהר למכור את הבכור, מכיון שהוא חושש שיתפסו אותו. ועיבוד העורות כרוך בטרחה רבה ובזמן רב, ולכן אין לחשוש שהוא יעבד עורות של בכור ויסתכן בלהפסיד הן את העורות והן את טרחתו בהם.

משנה ח

14. אדם שחושדים בו שהוא זורע בשנה השביעית או שהוא עושה מסחר בפירות שביעית.
15. ורואים במשנה שאסור לקנות מהחשוד על השביעית פשתן, מכיון שחוששים שהוא מגידולי שביעית, ומכאן שהוא קדוש בקדושת שביעית. ואם זרע פשתן לא היה ראוי לאכילה הוא לא היה קדוש בקדושת שביעית.

משנה ט

16. נחלקו בכך רבי יהודה ורבי שמעון.
17. לא.

פרויקט סדר משנה לשנה

תשובות חזרה לסדר קדשים מסכת בכורות

משנה י

18. כן, מכיון שהמשנה אומרת שהחשוד על השביעית לא חשוד על המעשרות.
19. חייבים לאכול פירות מעשר שני בירושלים, מה שאין כן פירות שביעית. ואילו פירות שביעית חמורים יותר ממעשר שני שאין להם פדיון, ואילו למעשר שני יש פדיון מחוץ לירושלים.

פרק חמישי

משנה א

1. קדשים שנפל בהם מום הפוסל אותם מהקרבה.
2. בניגוד לשאר פסולי המוקדשים, בכור ומעשר לא נמכרים בשוק ולא נשחטים בשוק, ולא נשקלים במשקל.

משנה ב

3. לפי בית הלל הוא רשאי, אך בית שמאי אוסרים.
4. רבי שמעון מתיר להקיז דם מהבכור למטרת רפואה, ואפילו אם הקזת הדם היא במקום שיכול לעשות מום. שהרי כוונתו היא לרפואת הבהמה, ואין כוונתו להטיל בה מום.

משנה ג

5. לדעת רבי אליעזר קונסים את הכהן והבכור נאסר באכילה, ואילו חכמים מתירים כשיוולד לו מום אחר.
6. אם לא הייתה כוונה להטיל מום על מנת להתיר את הבכור באכילה, הרי שהבכור נשחט על אותו המום. כך ניתן להסיק מהסיפור עם אותו קסדור שהטיל מום בפעם הראשונה, וגם מהסיפור של אותם הילדים שקשרו את זנבות הטלאים.

משנה ד

7. הרועה הוא לא הבעלים של הבהמות ולכן יש לו רק הנאה מועטת מכך שהבכור ישחט (הוא יכול לאכול יחד עם הכהן מבשר הבכור) שמשום הנאה מועטת זו לא יעשה הרועה איסור תורה.
8. נחלקו בכך רשב"ג שמתיר, ות"ק ורבי מאיר שאוסרים.

משנה ה

9. אם נפל בבהמה מום.
10. במקרה של מום גלוי כמו קטיעת יד, סוברת ת"ק שאפשר לשוחטו ע"י שלושה מיושבי בית הכנסת, אך ר' יוסי מתיר רק ע"י מומחה.

משנה ו

11. המוכר חייב להחזיר לקונים את הכסף שקיבל עבור הבהמה, למרות שאכלו מבשר הבהמה.
12. המוכר חייב להשיב לקונים את כספם, אבל הוא רשאי להפחית מהסכום את מה שהרוויחו הקונים מכך שמכרו את הבשר לנכרי.

פרויקט סדר משנה לשנה

תשובות חזרה לסדר קדשים מסכת בכורות

פרק שישי

משנה א

1. הבכור לא נפסל אם הפגיעה באוזן היתה בעור המקיף את האוזן, שכן פגימת העור חוזרת.
2. לפי ת"ק אוזן שאם נקבה אינה מוציאה דם נחשבת כאוזן יבשה ולפי ר' יוסי בן משולם האוזן צריכה להיות יבשה כך שתהא נפרכת בזמן שממשמים אותה.

משנה ב

3. הכוונה לעפעף של העין, ואם הוא נקב או נפגם או נסדק, אפילו כל שהוא, הבהמה פסולה.
4. כאשר הפגם הוא בלבן שבעין, כגון: שחוט שחור יוצא מן השחור ונכנס ללבן, אין הדבר נחשב מום, מפני שעיקר העין היא השחור(אישון), ולא הלבן.

משנה ג

5. לפי ת"ק אם המום היה שמונים יום נחשב המום כקבוע, ואילו ר' חנינא בן אנטיגנוס סובר שבתוך השמונים יום יש לבדוק שלש פעמים ואם במהלך השמונים יום נעלם המום, אע"פ שבסוף השמונים חזר, אין זה נחשב כמום קבוע עד שיהא שמונים יום ללא הפסק.
6. רק לאחר שאכלה עשבים לחים שגדלו בשדה בעל, בתקופת אדר וחצי ניסן, ולאחר מיכן האכילה יבשים, כלומר בתקופת אלול וחצי תשרי.

משנה ד

7. משנתינו עוסקת במומים שבאף, שבשפה ובפה.
8. לפי ת"ק יש לבדוק אף את הפנימיות, כלומר החניכיים שהשיניים הפנימיות קבועות שם אם לא נעקרו אך לפי ר' חנינא בן אנטיגנוס מקום זה אינו צריך בדיקה שכן הוא אינו מום שבגלוי.

משנה ה

9. כאשר הזובן כולו ניטל אין זה נחשב מום, מפני שהוא חוזר ומתרפא.
10. אם ישנה פגימה בעצם של הזנב או שנקלף העור והבשר בראש הזנב או שהחוליות בזנב רחוקות אחת מן השניה כשיעור רחבו של אגודל.

משנה ו

11. לפי ת"ק הבהמה נחשבת בעלת מום, לפי ר' ישמעאל הבהמה כשרה שכל בהמה שיש לה שני כיסים בידוע שיש לו שני ביצים ואילו ר' עקיבא סובר שיש לבדוק ע"י מעיכה.

משנה ז

12. כאשר הרגל הנוספת היא ברגלים הקדמיות הוא נחשב בעל מום אך אם הרגל הנוספת נמצאת ברגלים האחוריות הוא טריפה.
13. כאשר פרסות הבהמה עגולות, אע"פ שהן סדוקות, הדבר נחשב כמום שכן פרסות בהמה טהורה אינן עגולות.

פרויקט סדר משנה לשנה

תשובות חזרה לסדר קדשים מסכת בכורות

משנה ח

14. נשברה עצם ידו ועצם רגלו, ומדובר שהשבר אינו ניכר בעין אך, הבהמה צולעת, ובמקרה שלא ניכר כלל והבהמה אפילו לא צולעת, אין הדבר נחשב כמום.
15. בהמה אשר גלגל אינה עגול כשל אדם, פי הבהמה דומה לשל חזיר כלומר השפה העליונה עודפת על התחתונה ושניטל חלק הלשון אשר אינו דבוק לחיך וחכמים בתחילה לא הודו לו אך בי"ד שלאחריהם הודה לו.

משנה ט

16. במקרה שיש תנוך אחד לשניהם אך, לפי הרמב"ם כנראה הגירסה הפוכה, ודוקא אם יש שני תנוכים אז זה נחשב מום.
17. מדובר דווקא בזנב טלה אך בזנב גדי אם היו שתי חלויות הגדי כשר ודווקא אם היתה רק חוליה אחת אז זה מום.

משנה י

18. בבריתא מבואר שעין גדולה כשל עגל ועין קטנה כשל אווז, ולפי ר' עקיבא איגר דווקא שעין אחת רגילה והשניה גדולה או קטנה אך, לפי הרמב"ם מדובר בשתי העיניים, כלומר שאחת קטנה והשניה גדולה.
19. כאשר בעין אין זה ניכר, ורק ע"י מדידה רואים שהאוזן גדולה או קטנה.

משנה יא

20. חטאת הזנב צריך להגיע לפחות עד הערקוב כלומר לברך מכיון שדרך העגלים שהם גדלים שגם זנבם מתארך ואם הזנב לא התארך זה נחשב כמום.
21. אם העגל הוא בכור ויש בו מום הוא מותר באכילה ואם העגל הוקדש יש לפדות אותו ואז הוא יוצא לחולין.

משנה יב

22. מכיון שבמקרים אלו השור לא נסקל, מכל מקום הוא פסול להקרבה וממתינים עד שיארע בו פסול אחר קבוע ואז הוא מותר באכילה, ומדובר דווקא במקרה זה שכן, אם היו עדים הוא היה חייב סקילה ולא היתה דרך להתירו באכילה.
23. לפי ת"ק אינה קרבה כבכור ומאידך גם אסורה בשחיטה עד שיפול בה מום אחר קבוע, ולפי ר' ישמעאל זה מום גמור ומותרת באכילה, ולפי חכמים אין קדושת בכור כלל חלה עליה שכן, זו בריה בפני עצמה, ולכן מותרת ככל בהמת חולין.

פרק שביעי

משנה א

1. החטוורת היא בליטה בגב, כאשר הבליטה היא כתוצאה מעצם בולטת כולם מודים שזהו מום הפוסל כהן בעבודה.
2. כאשר החטוורת היא כתוצאה מבליטת בשר לפי ר' יהודה היא לא נחשבת כמום אך, לפי חכמים גם זה מום, שכן התורה הקפידה על כך שכל מי שאינו שווה בזרע אהרון פסול לעבודה.

משנה ב

3. אם אין לו שורה (שיטה) של שערות העוברות מאוזן לאוזן מאחורי ראשו, או שיש לו שיער מקדימה ומאחורה, אך באמצע הוא קרח.
4. ת"ק סובר שגבותיו מחוברות ונראות כגבה אחת, ר' דוסא סובר גבות עבות עד שהן מגיעות לעפעפיים, ר' חנינא בן אנטיגנוס.

פרויקט סדר משנה לשנה

תשובות חזרה לסדר קדשים מסכת בכורות

משנה ג

5. כאשר החוטם שקוע באופן שיכול לצבוע עיניו כאחד והאף לא מפריע.
6. כאשר נשרו ריסי עיניו, במקרה שהריסים לא ניכרות כלל או שהן מרובות המום הוא ממשי ולא רק מפני מראית עין.

משנה ד

7. אם האף ארוך או קצר מאצבע אדם.
8. כאשר האוזניים קטנות הרבה זהו מום של צמע וכאשר אוזניו של הכהן דומות לספוג זהו פסול צומם ולפי רש"י הכוונה שהן מכווצות כספוג כפי שסוחטים אותו ולפי הרמב"ם הכוונה שאזניו נפוחות כספוג מלא.

משנה ה

9. כהן שניטלו שיניו פסול רק משום מראית עין.
10. ר' ישמעאל סובר שכוונת התורה לכהן שיש לו אשך אחד, לפי ר' עקיבא זהו כהן שנתמעכו אשכיו ולפי ר' חנינא בן אנטיגנוס זהו כהן שמראהו שחור וחשוך.

משנה ו

11. ר' יהודה פוסל, מפני שהשליטה בשתי ידיים נובעת מחולשה של יד ימין, ואילו חכמים מכשירים, מפני שלדעתם השליטה בשתי ידיים נובעת מחוזקה של יד שמאל.
12. מדובר בשיכור משתיית חלב או דבש, שכן אם היה מדובר בשכרות מיין הכהן היה גם מחלל את עבודתו ובפרקנו מדובר רק בפסולים לעבודה.

משנה ז

13. מרגע שנדר על דעת רבים שאינו נהנה מאשתו והיא לא נהנת ממנו, הכהן מותר בעבודה.
14. מרגע שקיבל על עצמו לא להיטמא יותר אפילו ללא נדר, והטעם שבגרושה מחמירים יותר, שכן יצרו תוקפו ולכן מחייבים אותו לנדור שלא יהנה.

פרק שמיני

משנה א

1. לפי ת"ק הולד נחשב בכור רק לנחלה, כי הוא ראשית אונו, אך לענין פדיון אין לו דין פטר רחם, שכן הוא אינו הראשון שילדה, אך ר' יוסי הגלילי סובר שהוא בכור גם לענין פדיון כהן, שכן בתורה כתוב פטר רחם בבני ישראל ומה שילדה כשאינה מישראל אינו נחשב פטר רחם.
2. לענין פדיון הוא מחויב בפדיון מספק שהוא בנו של השני, אך לענין ירושה אינו יורש כלל מספק שמא הוא בנו של הראשון, והבן אשר יבוא אחריו, אינו יורש כדן בכור מספק.

משנה ב

3. "וצא דופן" הוא ולד שיצא דרך הדופן של הרחם, כלומר בניתוח קיסרי, ולפי ת"ק אין לו דין בכור לנחלה, שכן הוא לא נולד דרך לידה וכתוב "וילדו לו בנים", ואינו נחשב פטר רחם לענין כהונה, שכן יצא דרך הדופן, ור' שמעון סובר שהוא נחשב בכור

פרויקט סדר משנה לשנה

תשובות חזרה לסדר קדשים מסכת בכורות

לנחלה, שמרבים מהפסוק: "ואם נקבה תלד" יוצא דופן לענין טומאת לידה וא"כ זו נחשבת כלידה גם לענין נחלה.
4. דינו של הבא אחרי היוצא דופן לפי ת"ק הוא אינו נחשב בכור כלל, שכן אינו ראשית אונו ואינו נחשב פטר רחם שכן אינו ראשון לולדות, ואילו ר' שמעון חולק וסובר שהשני נחשב פטר רחם לענין כהונה, כי מספיק שיהיה ראשון היוצא מן הרחם אע"פ שאינו ראשון לולדות.

משנה ג

5. האב משלם חמשה סלעים לכהן, שכן הוא וודאי מחוייב, האב יהיה פטור במקרה שאחד הבנים מת בתוך שלשים יום, שאז יש ספק אם בכלל יש חיוב, והאב פטור מפני שהמוציא מחברו עליו הראיה.
6. לפי ר' מאיר הם פטורים, שכן הירשים נחשבים כלקוחות והחוב לכהן נחשב כמלוה על פה, ואין מלוה על פה גובה מן הלקוחות, אך ר' יהודה סובר שהיתומים מחוייבים להחזיר את החוב, או מפני שהחוב אינו נחשב כמלוה על פה, או מפני שהוא סובר שהם לא נחשבים כלקוחות.

משנה ד

7. במקרה שלאדם היו שתי נשים שעדין לא ילדו, דין פדיון אינו תלוי באב אלא באם שכן נאמר "פטר רחם" ולכן משלם בשביל כל בן.
8. במקרה ששתי נשותיו ילדו שתי נקבות וזכר, או שני זכרים ושתי נקבות, ובמקרה שהיו לו שתי נשים ואחת מהנשים כבר ילדה ונתערבו הילדים ולא ידוע מי נולד תחילה, בכל המקרים יש ספק ויתכן שאין כלל חיוב לפדות, ולכן אין הכהן מקבל דבר.

משנה ה

9. כל אב חייב לשלם חמישה סלעים, ובמקרה שאחד הילדים מת בתוך שלשים והם נתנו את הכסף לכהן אחד והאבות כתבו הרשאה זה לזה, הכהן חייב להחזיר חמישה סלעים.
10. במקרה שנולדו לשני אבות בן ונת והתערבו, כל אב יכול לטעון שלו נולדה הבת והיא הבכורה, אך הבן ודאי בכור, ולכן חייב לפדות עצמו.

משנה ו

11. האב מחוייב לפדות את בנו אם היה גדול מבן שלשים יום אע"פ שמת, דין זה נלמד מגזירה שווה "ערך" "ערך" מערכין, ששם מצינו שאדם האומר ערך פלוני עלי ומת חייב כמו כן בכור שמת עדיין נשאר החיוב לפדותו.
12. אם לאב יש רק חמישה סלעים גם ר' יהודה מודה שהוא קודם לבנו, מפני שמצוות פדיון עצמו עדיפה.

משנה ז

13. בפדיון הבן, שלשים שקלים של עבד, תשלום על אונס ופיתוי ותשלום על הוצאת שם רע משלמים במנה צורי, אך בחיוב תשלום מדברי סופרים משלמים בסלע מדינה.
14. בכור ניתן לפדות גם בשווה כסף, אך מחצית השקל, מעשר שני ועולת ראה חייבים להביא דווקא כסף.

משנה ח

15. לא ניתן לפדות בשטרות קרקעות עבדים, למדים זאת מכלל פרט וכלל שצריך להיות התשלום בדבר המטלטל וגופו ממון, וקרקעות אינן מטלטלים, ועבדים הוקשו לקרקעות, ושטרות גופן אינו ממון.
16. האב מחוייב ליתן לו חמישה סלעים, אך הבן לא פדוי עד שייתן חמישה סלעים נוספים, והטעם לכך גזירה שמא יאמרו פודים בשטרות

פרויקט סדר משנה לשנה

תשובות חזרה לסדר קדשים מסכת בכורות

משנה ט

17. הבכור, האלמנה, הבנות עד שמתארסות או נהיות בוגרות, והיבם כאשר הם יורשים הם מקבלים את הזכות המיוחדת שלהם מתוך נכסים שהאב היה מוחזק בשעת מיתתו, ולא מהנכסים שהיה ראוי לרשת.
18. החידוש הוא שהראוי נחשב אפילו בנכסי אבי האב, שהיינו חושבים שאין זה נחשב כדין ראוי, אלא זה כאילו האב כבר מוחזק, מפני שהאב בודאי יירש את אביו.

משנה י

19. לפי ר' מאיר רק מכר חוזר ביובל, מפני שהפסוק עוסק רק במכירה שנאמר: "וכי ימוך אחיך ומכר... ויצא ביובל ושב לאחוזתו, אך חכמים ור' אלעזר סוברים שיש פסוק מיותר המרבה גם מתנה כדין מכר החוזר ביובל.
20. ר' יוחנן בן ברוקה מוסיף שבמקרה שבעל יורש מאשתו בית קברות ששייך למשפחתה, אע"פ שמעיקר הדין הוא לא צריך להחזיר ביובל, שכן זו ירושה מן התורה, אך מפני פגם משפחה תקנו חכמים שיחזיר את בית הקברות לבני משפחתה והם ישלמו לו על כך, חוץ מקבר אשתו, מפני שהוא מחוייב בקבורתה.

פרק תשיעי

משנה א

1. מעיקר הדין דין בכור נוהג גם כשאין בית המקדש ויש לחכות על שיהיה בו מום ואז ניתן לאוכלו בכל מקום, אך חכמים חששו לתקלה ובטלו דין מעשר בהמה.
2. ניתן לעשר מן הכבשים על העיזים וכן להפך, ודין זה נלמד מהיתור: "כל בקר וצאן" שצאן כולל את כל המינים.

משנה ב

3. כאשר המרחק הוא שעינו של רועה שולטת, כלומר עד 16 מיל.
4. כאשר יש תשע בהמות במרחק שלשים ושנים מיל מעדר אחר ובאמצע יש בהמה, היא מצטרפת לכל אחד מהצדדים להשלים לעשר, במקרה שהירדן נמצא בין עדר לעדר סובר ר' מאיר שהוא מפסיק לענין מעשר, אפי' אם הן נמצאות פחות משש עשרה מיל.

משנה ג

5. הוא פטור מן המעשר שכן התורה הקישה בכור אדם לבכור בהמה וכשם שבבכור אדם רק בכור שנולד מחויב, כך בבכור בהמה רק הוולדות.
6. כאשר היורשים חלקו ביניהם את הירושה וחזרו ונעשו שותפים, הם פטורים ממעשר כדין שותפים, אך חייבים בקלבון, שכן אין זה נחשב כנכסי אביהם.

משנה ד

7. בהמה יתומה אינה נמנת לענין מעשר שכן נאמר בקדשים "והיה שבעת ימים תחת אימו" ולמדים גזרה שווה "תחת אימו"
ל"תחת השבט" שנאמר במעשר.
8. ת"ק: בהמה שנשחטה או מתה בזמן הלידה, ר' יהושע: רק אם גם עורו של אימו לא קיים.

פרויקט סדר משנה לשנה

תשובות חזרה לסדר קדשים מסכת בכורות

משנה ה

9. חמישה עשר יום קודם הפסח, חמישה עשר יום קודם שבועות וחמישה עשר יום קודם סוכות, הטעם שתקנו זמנים אלו מפני שרצו שאנשים יעשרו לפני הרגל ולא ימנעו מלמכור את בהמותיהם ובכך יהיו בהמות מצויים לעולי רגלים.
10. בן עזאי סובר שהבהמות שנולדו באלול אינן מצטרפות לאלו שנולדו לאחר אלול ולא לאלה שנולדו לפני אלול, מפני שישנה מחלוקת האם ראש השנה למעשר בהמה הוא באחד באלול או באחד בתשרי ואין הוא יודע להכריע, ועל כן מספק אין לעשר אלא מהבהמות שנולדו באלול בלבד.

משנה ו

11. כאשר חמש בהמות נולדו קודם תשרי וחמש נולדו לאחר תשרי הן לא מצטרפות, ונחשבים ישן וחדש, אך אם חמש נולדו לפני הגורן וחמש לאחר הגורן, הם מצטרפים לחיוב מעשר.
12. חכמים קבעו שעד זמן הגורן ניתן למכור ולשחוט בהמות קודם שעושר מהן, אך לאחר זמן הגורן חייב לעשר מהן קודם שימכרם או ישחטם, ואם שחט, שחיטתו כשרה.

משנה ז

13. אוספים את כל העדר ועושה פתח קטן כדי שיצאו אחת אחת ומונה אותן, וכשמגיע לעשירי צובעו במצע אדום ואומר הרי זה מעשר, במקרה שלא מנה אלא נטל מן העדר סוברת "ק שאין זה מעשר ואילו ר' יוסי ברבי סובר שזה נחשב מעשר.
14. במקרה זה כל העדר מספק פטור מעישור, שכן הם ספק מנויים.

משנה ח

15. אם בהתחלה יצאו שניים ביחד ומנה אותן כאילו הם אחד, מספק גם התשיעי וגם העשירי נחשבים מעשר.
16. במקרה כזה העשירי נהיה מעשר, אך האחד עשר אע"פ שקראו עשירי אינו מעשר, מפני שהעשירי נתקדש מעצמו ואין אחר עשירי מעשר.